

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
Навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та мистецької освіти
Кафедра психології

КВАЛІФІКАЦІЙНА (ДИПЛОМНА) РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

на тему «Гендерні особливості лідерства в юнацькому віці»

Виконала:
здобувачка вищої освіти
групи пс19
спеціальності 053 Психологія
ОП Психологія. Психологічне
консультування
Васильківська Катерина
Олександрівна

Керівник: канд. психол. наук, доц.
Прокоф'єва О.О.

Рецензент: директор КЗ
«Василівська загальноосвітня
школа І-ІІІ ступенів №3»
Василівської міської ради
Запорізької області
Мостова Т.О.

Запоріжжя – 2023 рік

АНОТАЦІЯ

до кваліфікаційної роботи здобувачки вищої освіти
спеціальності 053 Психологія

Васильківської Катерини Олександрівни

на тему «ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛІДЕРСТВА В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ»

Найбільш значним напрямком вивчення гендерних особливостей лідерства видається дослідження сучасного покоління студентської молоді у зв'язку з проблемою виховання лідерів.

Дипломна робота присвячена розкриттю психологічної природи феномену лідерства в юнацькому віці та визначенню рівня сформованості і прояву лідерських якостей.

Досліджений зміст поняття «лідерство» та зв'язок між існуючими протиріччями і уявленнями про моделі лідерської поведінки чоловіків і жінок та існуючими запитамі щодо поведінки лідерів жінок і лідерів чоловіків. Вивчено психологічні особливості формування лідерських якостей в юнацькому віці. Проведено емпіричне дослідження особливості лідерства у дівчат і хлопців юнацького віку. Розроблено тренінгову програму спрямовану на розвиток лідерських якостей в юнацькому віці

Ключові слова: лідерство, юнацький вік, лідерські якості, гендер, гендерні особливості лідерства.

SUMMARY

Vasylkivska Katerina Oleksandrivna

The gender features of leadership in adolescence

The most important trend in the study of gender leadership features is the study of the current generation in connection with the problem of educating leaders.

The research work is devoted to the disclosure of the of psychological nature leadership phenomenon in youth and the definition of the level of formation and leadership qualities manifestation.

The content of the concept of «leadership» and the relationship between existing contradictions and ideas about male and female leadership patterns and existing inquiries into the behavior of female leaders and male leaders is explored. The psychological peculiarities of the leadership qualities formation in adolescence have been studied. An empirical study of the peculiarities of leadership in adolescence girls and boys is conducted. A training program aimed at the development of leadership qualities in adolescence has been developed.

Key words: leadership, youth age, leadership qualities, gender, leadership gender peculiarities.

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи на тему

«Гендерні особливості лідерства в юнацькому віці»

здобувачка вищої освіти: Васильківська Катерина Олександрівна

науковий керівник: канд. психол. наук, доц. Прокоф'єва О.О.

Мета дослідження полягає у розкритті психологічної природи феномену лідерства в юнацькому віці та визначенні рівня сформованості і прояву лідерських якостей.

Об'єкт дослідження: особливості лідерства в юнацькому віці.

Предмет дослідження: гендерні особливості прояву лідерства студентів ВНЗ в юнацькому віці.

Відповідно до мети і визначених об'єкта і предмета дослідження були поставлені такі **завдання** дослідження:

1. Проаналізувати стан розробки у науковій літературі проблеми гендерних особливостей лідерства у юнацькому віці.

2. З'ясувати психологічні особливості юнацького віку, визначити гендерні аспекти лідерства.

3. Емпірично дослідити особливості лідерства у дівчат і хлопців юнацького віку та розробити тренінгову програму спрямовану на розвиток лідерських якостей в юнацькому віці.

Методи дослідження: теоретичні – теоретико-методологічний аналіз проблеми, систематизація наукових літературних джерел, узагальнення даних; емпіричні – психодіагностичний інструментарій (методика діагностики лідерських здібностей Є. Жарікова, Є. Крушельницького, методика «Я – лідер» Є.С. Фьодорова, О.В. Єр'оміна у модифікації Т.М. Міронової, методика вивчення лідерського та гендерного стилів поведінки лідера А. Кенн та І. Зігфрід у модифікації Т.В. Бендас, методика виявлення схильності до стресових впливів Є.А. Тарасова, опитувальник для

оцінки своєї наполегливості Є.П. Ільїна, Є.К. Фещенко), статистичні методи обробки даних.

Наукова новизна дослідження: уточнено уявлення про рівень розвитку лідерських здібностей у студентів (18-21 років); набуло подальшого розвитку з'ясування лідерського та гендерного стилю поведінки у зазначеному віковому діапазоні; вперше досліджено рівень розвитку наполегливості та стресостійкості у студентів-лідерів МДПУ імені Богдана Хмельницького; уточнено гендерні відмінності у здійсненні лідерства особами юнацького віку.

Практична значущість роботи полягає в створенні інформаційного масиву про гендерні особливості лідерства у юнацькому віці, стилі поведінки та лідерські якості (наполегливість, стресостійкість) студентів-лідерів. Отримані емпіричні дані можуть бути враховані в плануванні навчального процесу у вищому навчальному закладі, застосовані для створення оптимальних моделей навчання, використані в роботі викладача, куратора групи та психологічної служби вищої освіти. Результати дослідження можуть бути використані для розробки навчальних програм із жіночого і чоловічого лідерства, при викладанні навчальних курсів з соціальної психології, психології лідерства, психології управління, а також при включенні гендерної складової у викладання дисциплін соціально-гуманітарного циклу.

Дослідження здійснювалось впродовж 2022-2023 років в онлайн-форматі.

За результатами дослідження сформульовані висновки:

Відповідно до мети нашого дослідження було вивчено гендерні особливості лідерства в осіб юнацького віку, визначено рівень розвитку лідерських здібностей, стилів поведінки студентів-лідерів і сформованості лідерських якостей (наполегливості та стресостійкості).

Здійснено аналіз літературних джерел та наукових праць з питань дослідження гендерних особливостей лідерства в юнацькому віці, який показав, що проблеми лідерства і спроби осмислити цей складний і важливий

соціальний феномен сягають глибокої давнини та залишаються актуальними і в наші дні. Незважаючи на значний внесок зарубіжних та вітчизняних вчених у розуміння феномену «лідерство», дослідження гендерних особливостей у зазначеному віковому діапазоні є недостатньо вивченим, має більш описовий характер і потребує детального експериментального дослідження. В магістерському дослідженні нами за основу взято таке поняття: лідерство – це складний соціально-психологічний процес групового розвитку, коли окремих індивід виконує роль лідера, тобто об'єднує, спрямовує дії всієї групи, яка очікує, приймає і підтримує його дії.

Юнацький вік є початком дорослого життя. Вікові межі цього періоду припадають на період студентського життя. Саме в цей час молоді особи проявляють та розвивають свої лідерські здібності, вчать шукати логічні підходи до вирішення проблемних ситуацій. Тому, юнацький вік можемо вважати сенситивним для прояву лідерства, також у студентських групах ми можемо простежити яскраво виражену гендерну диференціацію. У магістерському дослідженні теоретично обґрунтовано, що юнацький вік має велике значення у вивченні гендерних особливостей лідерства, що в першу чергу, пов'язано з тим, що сьогоднішні лідери серед соціально активних студентів в майбутньому можуть проявити себе в якості керівників, громадських і політичних лідерів.

Ефективному лідерству сприяють наявність у осіб лідерських якостей. Лідерські якості являють собою особистісні ознаки, які забезпечують ефективне лідерство – індивідуально-особистісні і соціально-психологічні особливості особистості, що впливають на групу і призводять до досягнення мети. Спробу узагальнити набір таких якостей робили багато вчених. Тому, на сьогоднішній день виділено безліч рис які притаманні людині-лідеру. До них належать: вміння переконати, готовність прийти на допомогу, упевненість у своїх силах, вміння знайти ефективний підхід, авторитетність, активність, вимогливість, витривалість, ініціативність, інтелект, компетентність, комунікативність, креативність, критичність, надійність,

наполегливість, незалежність, оптимізм тощо.

Аналіз літератури дозволив виділити ті якості які є важливими для лідера та маловивченими в юнацькому віці, такими є наполегливість та стресостійкість.

Наполегливість – це волева якість особистості, яка полягає в умінні досягати поставленої мети, долаючи при цьому зовнішні і внутрішні труднощі; це здатність до стійких, активних, енергійних дій.

Стресостійкість – це індивідуальна здатність організму зберігати нормальну (оптимальну) для нього працездатність під час впливу стресора.

Теоретичний аналіз досліджень в сфері гендерної психології лідерства показав, що відмінності в проявах лідерських якостей чоловіків і жінок, безумовно існують, але ці відмінності не перешкоджають виконанню жінкою лідерської ролі.

З'ясовано гендерні особливості лідерства осіб юнацького віку (на прикладі експериментальної вибірки). Можна констатувати, що на даному віковому етапі розвиток лідерських здібностей та лідерських якостей (наполегливості, стійкість до стресів) мають високі показники. Аналіз отриманих даних дозволив виокремити домінуючий стиль поведінки студентів-лідерів – структуруючий стиль. Це свідчить про перевагу в них маскулінних характеристик (домінування, конкурентність, агресивність, авторитарність) та стандартної поведінки в досягненні результатів. Також емпірично встановлено, що особливості лідерства у юнацькому віці мають гендерні відмінності: дівчата мають більш розвинену таку якість як уміння вирішувати проблеми, хлопці – знання правил організаторської роботи; маскулінний стиль, притаманний 71,00 % представників чоловічої статі, більшість жінок мають середній рівень розвитку даної якості, а от фемінний стиль має протилежні результати – більший відсоток високого рівня мають дівчата, у хлопців лише 12,00 % мають високий показник, у решти вони проявляються середньо; показник наполегливості високий у представників обох статей, результати стресостійкості позитивнішими є у дівчат.

За результатами вивчення лідерства та лідерських якостей юнаків, розроблено тренінгову програму до структури якої увійшли психолого-педагогічні вправи, ігри, спрямовані на формування лідерських якостей, вдосконалення вольової сфери, комунікативних навичок, командної роботи та ефективної взаємодії, розвиток упевненості в собі, оптимізму та зниження тривожності, напруженості, а також оволодіння навичками подолання стресових ситуацій.

На початку нашої роботи було сформульовано припущення, що лідерські особливості юнаків залежать від їх статевої приналежності і зумовлені лідерськими здібностями, стилями поведінки, наполегливістю і стресостійкістю. За результатами дослідження можемо свідчити про те, що воно підтверджується частково.

Рік виконання дипломної роботи: 2023.

Місце виконання: Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, кафедра психології.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІДЕРСТВА В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ	8
1.1. Теоретичний опис проблеми визначення поняття лідерства в науковій літературі	8
1.2. Психологічні особливості і криза юнацького віку	15
1.3. Вікові особливості лідерства: гендерний аспект	25
1.4. Характерологічні риси лідерів.....	33
РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕНДЕРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЛІДЕРСТВА В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ	39
2.1. Процедура проведення та методичний інструментарій дослідження	39
2.2. Гендерні особливості здібностей та стилів поведінки лідерів	44
2.3. Особливості прояву наполегливості та стресостійкості у лідерів-дівчат та юнаків	54
2.4. Виявлення відмінностей у здійсненні лідерства дівчатами і хлопцями	60
РОЗДІЛ 3. ТРЕНІНГОВА ПРОГРАМА РОЗВИТКУ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ	63
3.1. Аналіз тренінгової програми розвитку лідерських якостей в юнацькому віці	63
ВИСНОВКИ	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	74
ДОДАТКИ	79

Ім'я користувача:
Анастасія Варениченко

ID перевірки:
1015963854

Дата перевірки:
06.03.2023 20:03:47 EET

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
06.03.2023 20:06:17 EET

ID користувача:
100012861

Назва документа: Васильківська

Кількість сторінок: 65 Кількість слів: 14436 Кількість символів: 126186 Розмір файлу: 125.98 KB ID файлу: 1015642143

18.6% Схожість

Найбільша схожість: 17.8% з Інтернет-джерелом (<https://epdf.pub/-24104ce889c954263afc8cfdd226dd4e74386.html>)

9.6% Джерела з Інтернету 928

.....Сторінка 73.....

2.1% Джерела з Бібліотеки 28

.....Сторінка 82.....

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнено

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнено

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи 31